

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Difficultas II. De ipsis motivis Credibilitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

maiores esse evidentiâ principii etiam lumine naturæ noti: nam rudes negant illa interdum, ex non penetratis terminis: negantque v. g. Totum esse majus sua parte, si comparent caudam gliris, cum residuo ejus corpore. Illa ergo convictio, si quæ major est, tenet se à parte subjecti; quam non negamus; nec tamen inde sequitur majorem esse evidentiâ moralem Indiarum, quas præsumitur neminem negare; licet forte dentur rudes qui illas negent, quousque v. g. apprehendunt debere illos cadere ad cælum, si nobis oppositi pedibus ambulant. Rursus in præsentî condistinguenda sunt duo. Primò. Evidentiâ motivorum credibilitatis. Secundò. Applicatio istius evidentiæ ad hoc in particulari Mysterium fidei; Isti præcipuè Hæretici, qui post fidem semel susceptam negant eandem; non negant esse evidentiâ motiva credibilitatis, nec negant fidem Christianam miraculis v. g. & Martyrio crevisse; sed tantum negant illa huic in particulari applicari posse: quæ illorum negatio augeatur obscuritate revelationis, augeatur passione, & depravato animo qualis passio non movet ad negandas Indias; præcipuè autem cum sub sensum cadere possit; An sint Indiæ, volenti illud pergere; non cadunt autem sub sensum prædicta Martyria vel miracula; hinc ex parte subjecti, citius negari possunt motiva credibilitatis, quàm Indiæ, non ex parte objecti.

DICES Secundò Cum eodem. Quantumvis fideles, dum fideles sunt, parati sint ad negandum potiùs Indias quàm fidem; hoc tamen provenit ex pia affectione & imperio voluntatis, captivantis intellectum in obsequium fidei, quo imperio cessante, intellectus sibi relictus, faciliùs posset dubitare de rebus fidei, quàm de existentia Indiarum.

RESPONDERI potest ex dictis. Quod hic agatur præcisè de solis motivis credibilitatis & eorum evidentiâ, ad quod non indigemus piâ affectione; sed hæc sequitur post assensum evidentiæ motivorum, & requiritur non nisi ad judicium de objecto fidei. Sed quidquid sit de hoc. Negamus quòd secundum exigentiam meritorum objecti, quod est evidentiâ motivorum credibilitatis, non debeat esse homo paratus potiùs discredere Indiis, quàm non assentiri illis motivis; licet oppositum contingat ex aliquo accidendi.

DICES Tertiò. Quamvis major evidentiâ de Indiis habeatur, quàm de rebus fidei, hoc tamen non oritur ex eo, quòd fundamenta nostræ fidei minora sint: sunt enim multò majora, scilicet veracitas & testificatio Divina. Sed ex eo, quòd minùs clarè nobis proponantur, quàm fundamenta ad credendum existentiam Indiæ.

RESPONDETUR. Hoc argumentum confundere evidentiâ motivorum credibilitatis, assensumque illis cum assensu fidei: nam assensus

motivorum credibilitatis, non innititur veracitati Divinæ & testimonio; probasse autem debuerat, magis convictivæ esse rationes, quæ suadent existentiam Indiarum, quàm sint rationes, quæ suadent motiva credibilitatis esse evidentiâ. Asserta autem procedunt de assensu ob evidentiâ motivorum credibilitatis, illismet ipsis præbito, quamvis relatè ad revelationem: non verò de assensu præbito ipsi revelationi. Interest autem hoc inter assensum de existentia Indiæ, & inter assensum de revelatione, quod idem omnino motivum, quod est mihi evidens, & sit motivum assentiendi existentia Indiarum, & sit motivum assensus exhibendi, ipsi illi evidentiæ. Jam autem in assensu fidei motivum assentiendi non est illud quod est nobis evidens: nempe motiva credibilitatis; sed dictio Dei in evidens. Hinc fit ut comparando duos illos processus assentiendi Indiis scilicet & objecto fidei, semper assensus objecto fidei, tandem definit in obscuritatem, non verò assensus Indiarum: præsumpta enim evidentiâ physica & ocularis, quam unusquisque potest habere de existentia Indiarum habentque illam tot alii, communicant evidentiâ assensui, de existentia Indiarum.

DIFFICULTAS II.

De ipsis motivis credibilitatis.

CONSULE de hac materia Tannerum, & ante illum Valent. hic q. 1. p. 4. brevius habet Lugo d. 5. S. 4. Amicus d. 3. S. 2. Pont. d. 28. n. 40. sed diffusissimè & enodatè Bosius, de signis Ecclesiæ. Perfringo aliquo.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur hæc motiva.

I. INcredibile est quòd DEUS ita sit suæ gloriæ incurius, & tantus defector animarum, quin habeat saltem aliquam collectionem hominum rectè de Deo sentientium, & rectè de illo docentium, quæ non alia est nisi Christiana; perpende enim varia absurda in institutis, moribus, qualitatibus, Ethnicismi, Mahometanismi, Hæreticismi; de quorum ultimè hoc addi potest ostendendo solam Ecclesiam Catholicam esse classem rectè de Deo sentientium, & docentium. Cum constet per Evangelium fidem Christi non defecturam fuisse; antequam Hæresiarum primi inciperent, quod regnum, quem Episcopatum, suæ professionis, præfuisse ostendere potuerunt: quod norat novam illos fidem adeoque non Christi induxisse; nec possunt provocare ad occultè credentes: qui enim illi præfuerunt Hæresiarum, & non primum ab illis

illis perverſi ſunt ? & tamen fides CHRISTI temporibus, ad conſummationem ſeculi durat; & ſi nunc poteſt provocari ad Eccleſiam viſibilem v. g. Lutheranorum, ante non poterat ad illam provocari, jam alia eſt, & mutata Eccleſia, facta ex inviſibili viſibilis, aut figmentum eſt, fuiſſe illam ante doctrinam v. g. Lutheri, ſolumque id excogitatum ad defendendum errorem, quod non novam fidem inchoavit. Eo recidit illud. Poguslaus Leſzizynski Theſaurarius poſt Procancellarius Regni, olim Hæreticus, adierat templum ſuæ ſectæ, advertit in arcu fornicem ſuſtentante (primi ut ajunt chori) multum pulveris, quaerit cur hic pulvis non ſubmovetur? deturpat locum? Et ecce ſubmuſſitavit Catholicus Senex; antiquior eſt iſte pulvis, quam ſit hæreſis quæ iſtud templum modo poſſidet. Inde illi prima injecta cogitatio mutandi ſectam, in fidem Catholicam.

II. Tota dignitas naturæ rationalis creatæ, ſtat intellectione alta, & probis volitionibus, tanquam principiis rectè agendi; quæ pars mundi ita habet cogitationes altas de Deo, ac Catholica Eccleſia? expende quid non docet de Trinitate, Incarnatione, Euchariftia, Juſtificatione; ad quæ intellectus nullus ſuapte natura pertingere poteſt: quod ipſum oſtendit hanc collectionem ſpecialiter à Deo illuminari; & ſi tanta alii de Deo cogitant atque nos, proponant illa. Cùmque tot ſæculis contra tot articulos iſtiterint oppoſiti, nullus unquam convulſus, nullus ea propter limitatus, cujus oppoſitum in ſectis eſt. Quod attinet ad dogmata practica, tantæ ſunt excellentiæ prout ab Evangelio proponuntur, & prout leguntur in affectibus ſs. infundatis Evangelio, ut ſtupeat homo ea omnia expendens. Legantur affectus Chryſoſt. Auguſt. Bernardi, Bonav. & non paucorum ex Recentioribus; quod notat Deum eſſe cum hac Eccleſia, illique præſidere ſanctis ſuis illuminationibus & inspirationibus: quid ſimile in libris Ethnorum, Alcorano. Hæreticis Scriptis. Unde & Andreas Przyemſhi olim Hæreticus poſtea Catholicus & Caſtellanus Culmenſis, dicebat ſe, hoc, per motum, motivo credibilitatis, quia poſtquam omnium ſectarum præcipuos evolviſſet Auctores, & poſtea Catholicos, advertit ſemper ſectarios aliquid derogare Deo, ſolam Catholicam Eccleſiam plus præ aliis tribuere.

III. Sumus tam diſſiti locis, moribus & affectibus, omnes concordamus in articulis. Et ſi dicant oppoſiti ſe concordare in articulis principalibus; in hoc ipſo diſcrepabunt, quinam ſunt principales: & ſi articuli fidei ſunt, omnes principales ſunt: quia omnium dignificativa veritas prima. Cùmque decernit Eccleſia aliquid eſſe de novo explicite credendum, tanto conſenſu obediunt, tantæ doctrinæ viri: & ſi qui diſobediant, longè ſunt inferiores. Numquid enim

enim Pelagio non fuit doctior Auguſtinus? Luthero tot alii Doctores? Comparantur libri eorum inter ſe, ſubtilitas tractandi: quæ omnia notant Deum curare partes huius Eccleſie. Imò cùm primum Hæreſiarchæ magno patrum multos traherent, ſenſim defeceſerunt, ut ſcitur ex numero Hæreſum. Fides autem Catholica ſemper manſit; & ſi ab initio ſectis adhærebatur fervide, facile id fuit, quia ordinariè lantates inducebant.

IV. Quod unquam regnum crevit per hoc quod deleſetur & vinceretur? niſi Deus miraculoſè illud propaget & ſerveat; quod ipſum eſt ſignum morale, Deum ſtare ab hac Eccleſia. Id noſtræ convenit, in qua ipſorum Martyrum numerantur undecim milliones ex Chronologia Eccleſiaſtica. Accipimusque per hiftorias & relationes ipſorum etiam Hæreticorum, noſtrates in Indiis pro fide mori, itemque inter Hæreticos & quidem tanto numero, & tanta ſucceſſione, quod Hæretici de ſuis, ne per ſigmenta quidem audent recenſere.

V. Magnificientia interna & externa Eccleſiæ. Quod attinet ad ſignificientiam externam. Scimus in Scriptura & in lege Moſis quantā magnificentiā res Divinæ tractatæ in templo Salomonis, & quanti pretii fuit caſula ſacerdotis ad tempora Moſi fabricata; hanc ipſam magnificentiā, Deo ipſo, volente & diſtante. Quæ autem magnificientia Eccleſiæ Romanæ, non ſolùm Romæ, ſed & in aliis regionibus, ad quam ſemper rediit, ſi forte fuit bellis interrupta. Quid autem ſimile apud Hæreticos? nec debet eſſe quiddam ſimile, cùm non ex nutu Dei, ſua adm niſtrent. Quis unquam honeſtorum Hæreticorum vover ad genethliacam orationem, ut ſuus filius, fiat Prædicans aut Miniſter verbi? in Catholica autem Eccleſia, etiam Regius ſanguis Religionibus ſe mancipiat, & quidem repetito, & tanto numero, & illibata virtute. Quæ & quanta eſt magnificientia Eccleſiæ ex tanta regum & principum tamque ſincera, tot, ac tam variis actibus, præſtita reverentia? quam quis alius niſi ipſe Deus acuit. Quod attinet ad magnificentiā & ſplendorem internum; ille virtutibus & eruditione ſtat; quid doctis & eruditius Eccleſia Romana? adeantur catalogi librorum & auctorum. Idque genus hominum quod ipſi vel maximè contemptibile putant, nempe ſcholæſtici Theologi, ita omnia fundamenta illorum enervant, ut ita ſcipotius illis velint, quàm illis ſe committere; & ſi hæc ſtudia levis momenti ſunt, quæ Hæretici ad majora pertingere poterunt, quæ hæc levia, perdiſcere non poſſunt. De qua ipſa Eccleſia propono argumentum Angli cujuſdam Romæ converſi. Vel benè gubernatur Eccleſia Romana vel non benè? ſi benè, opus Dei eſt, tot jam centenariis annorum ſtabilitum, & ultra tempora Rerum publicarum productum, ſi autem malè gubet-

R. P.
THE MLOD
ZIANOWSKI
Tbm. de. Z.
D. VI

gubernatur: hoc ipsum ostendit Deum stare ab hac Ecclesia, quæ ita malè gubernata, stat contrahere hæreses.

VI. Adhunc usque diem ex Ethnicis merè, redduntur operà Ecclesiæ, fideles, cum quibus est necesse, & miraculis, & vitæ sanctitate, & Martyriis agere; & si id fiat sine miraculis; hoc ipsum inquit Augustinus magnum foret miraculum, si restam difficile factu & capto, sine illis persuadeantur. Jam autem Hæretici nullam Provinciã ostendere possunt, à se, quando cunque tandem conversam. Ex quo arguimus, non cooperari Dominum illorum verbis, tanquam verbo Dei, sequentibus signis. Conversos tamen à nobis infascinant postea suis principis, ut fecerunt in Java: quia magis Ethnicismo similibus, & ad vitam moresque laxiores ducentibus.

VII. Accipiamus totam collectionem eorum, qui v. g. in Lutheranismò censentur supra alios virtutibus profecisse: accipiamus eos qui ex Catholica Ecclesia censentur esse sancti; comparentur utriusque partis Virtutes, Castitas, Mortificatio, Jejunia, Amor inimicorum, Fuga honoris ex hac ipsa vita, subiectio ad Majores; vincet Ecclesia. Et cui usui hæc Deus tanto numero, tanta successione inspiraret, cum probatione omni possibili, solidæ virtutis, si tota collectio illorum hominum, est tam constanter devians.

VIII. Perpendantur in singulos ferme contrarios articulos facta miracula, quid simile illi habent? quid de ipsis energumenis sanandis? qui si veri non sunt, & tamen probent illos nostri veros esse, sanant illos; si veri, ostendant suam in dæmonia potestatem, quæ characteristica est Apostolatûs quibus dæmonia subijciuntur.

IX. Quam multus illorum populus, qui versatur inter nostros Catholicos, petit à Deo, ut illum illuminet, an sit sua bona fides; & si id non petit, est saltem expeditus, quod si pro opposito illuminaretur, transfret ad nos: cum tamen Catholici hoc est possessores bonæ fidei, nusquam de hoc cogitemus; de quo quod non cogitent Hæretici, extimè id dicere possunt, non intimè, si sint formales hæretici. Il autem qui ex nostris ad illos pervertuntur, nusquam id faciunt ex illuminatione aliqua speciali interna, sed respectu, passione, carnalitate abducti: judicent illi ipsi hoc in conspectu Dei reflectantque se, ad suam mentem.

Punctum Difficultatis 2.

An verum miraculum fieri possit in confirmationem falsi.

Circa hæc motiva credibilitatis restat Scholasticis discutiendum: An verum miraculum præstari possit ad confirmandum aliquod

falsum: de quo tractant ordinariè Auctores, & post illos Lugo disp. 2. ad Sect. 1. à num. 14. Rip. hic disp. 4. Sect. 5. qui docet; in ordine præsentis providenti supernaturalis, id non posse fieri: quia defacto sunt decreta non nisi ad confirmationem doctrinæ veræ, utque reddatur nostra fides credibilis. Sed pro alio rerum ordine, id posse fieri.

DICENDUM est. *Ex accidenti fieri posse, ut verum miraculum, fiat in confirmationem falsi, per se tamen fieri non potest.*

PROBATUR Prima pars conclusionis. Quia id non repugnat, & videntur hoc suadere argumenta, ponenda in objectionibus. *Secunda pars Conclusionis*

PROBATUR Primò. Quia quamvis ponamus Deum ex accidenti facere posse miraculum in confirmationem falsi, non sequitur, posse eum facere per se idem; quia malum potest etiam Deus per accidens facere, non potest per se.

PROBATUR Secundò. Quia si per Deum concurreret per verum miraculum ad confirmationem falsi, per se esset auctor illius falsi, specialiter illud promovendo, firmando, per se autem non potest esse auctor falsi: quia alias mentiretur, assumendo signa testificantia mentem suam, qualia sunt miracula, ad significandum id, quod non habet in mente. Hæc ratio est secundum mentem Lug. qui dicit miracula esse voces Dei: licet id indigeat examine, potestque illis tribui ratio, applicantium tantum dictionem Dei.

PROBATUR Tertiò. Quia Deus non potest esse causa intendendo ut sequatur aliquid dissonum naturæ intellectuali, quæ tali, ut dictum supra: quod tamen in præsentis contingeret; quia sequeretur assensus falsus, idque intendente id Deo, quia agente, id per se, in confirmationem falsi.

NOTO Primò. Quod tunc fieret per se miraculum in confirmationem falsi, quando non posset in alium finem proximè referri; fieret autem per accidens in confirmationem falsi, quando in alium finem proximè referri posset, cui postea subnectitur confirmatio falsi.

NOTO Secundò. Valdè difficile esse, ex ipsis exterioribus, & eventu, taxare veritatem miraculi. Ratio, quia multa possunt à Dæmone patrari miracula, quæ extrinsecis non possunt distingui, qualiaque patrabuntur tempore Antichristi. Addit Lugo fortassis etiam mortuos secundum apparentiam suscitavit; facile enim Dæmon potest hominis mortui cadaver accipere, illudque movere, vel sibi fabricare; cum defacto etiam id boni Angeli præstiterint; ut Angelus Tobix loquens, ambulans, comedens.

NOTO Tertiò. Quamvis de miraculis non possit haberi evidentia Metaphysica, potest tamen haberi physica, talis scilicet qualis habetur

(n)

à Petro

à Petro, quod ambulet Paulus, quem aliàs novit; cui visioni posset subesse falsum, casu, quo phantasma esset. Et sicut ex hac suspitione negari non potest, evidens esse Paulum ambulare, nisi ex circumstantiis dubitari possit, an ille ambulet; sic nec de evidentia miraculorum, quòd sint vera, dubitari potest, nisi aliunde sint circumstantiæ, quæ fundent de illis dubium. Et certe, si simpliciter neganda esset evidentia, quòrum illa tanquam motiva credibilitatis evidentia requireret Ecclesia ad decernendum de Canonizatione Sanctorum; quòrum illis fidem iussisset confirmari Christus? quòrum ponerentur inter præcipua motiva credibilitatis?

Objicitur Primò. Deus ut Auctor naturæ, potest offerre concursum creaturæ, & dare illi potestatem agendi, prævisio abusu, nec propter hoc Deus, dicitur esse causa peccati, cum accidat, præter intentionem Dei. Ergo etiam ut Auctor supernaturalis, potest conferre virtutem agendi miracula, prævidens abulum illius virtutis, & securatur in confirmationem v. g. falsi; hoc enim fieret extra intentionem Dei.

RESPONDETUR. Concedo totum: quia eo casu non ex intentione confirmationis falsi operaretur DEUS, adeoque id fieret ex accidenti.

INSTABIS. Cui Rex daret sigillum, & ille deciperet subditos, illa deceptio non tribueretur regi, etiam id prævidenti, nisi fortè permissivè. Ergo etiam Deus non esset causa illius falsi, nisi permissivè.

RESPONDETUR. Si per se fieret miraculum in confirmationem erroris, non esset Deus tantum causa permissiva; esset tamen causa nonnisi permissiva; esset tamen causa nonnisi permissiva, si per accidens fieret in confirmationem erroris miraculum. Quod attinet ad Antecedens; pluribus illud examinat Lugo à numero 24. Disparitas posset dari; quod sigillatio privilegii habeat nonnisi unum finem, isque solus sigillatione obtineretur: miraculi autem patrandi potestas collata à DEO, potest habere plures fines; potestque Deus unum intendere, non alium, adeoque, permittente, ut ex accidenti, in confirmationem falsi fiat miraculum, non autem per se.

Objicit Secundò. Suar. & Hurt. Potest Deus dare alicui gratiam miraculosè conferendæ sanitatis, quo dono, posset ille abuti, in confirmationem sui erroris. Rursus si Christus instituisset, ut Conversio Eucharistica sensibilibus fieret, tunc non esset ratio, cur in confirmationem falsi, non posset uti Sacerdòs illa conversiva potestate. Idem dicendum: Si unus petat fieri miraculum, intendendo confirmationem falsi, & alii, petant idem miraculum, bona intentione, numquid né eo casu impediretur Deus à ponendo vero miraculo?

RESPONDETUR. Omnibus allatis casibus per accidens confirmatio esset falsi per illud miraculum: quia ob alium finem primò & per se poneretur à Deo: sicut etiam potest dare liberum arbitrium, ex quo per accidens sequitur, & actio peccaminosa; non tamè in nostris principibus potest infundere habitum vitiosum, eo quòd ille per se ordinetur ad aliquid disforme naturæ intellectuali. Ita etiam potest fieri, ut deus potestas parandi miracula, ex qua, per accidens sequatur confirmatio falsi; licet non possit illam dare, intendendo confirmationem falsi.

Objicit Tertiò. Suar. Suscitatio Lazari fuit verum miraculum, à Christo, in confirmationem suæ Divinitatis, factum, quamvis Iudei non possent dubitare de veritate miraculi, utpote toties comedentes cum Lazaro, dubitabant tamen, licet culpabiliter, de Divinitate Christi, eo quòd illud miraculum ob preces fororum Lazari, potuissent cogitare, à Deo factum.

RESPONDETUR. Hoc argumentum non est contra nos, sed probare non nisi secundam Conclusionis partem.

INSTABIS cum Ripalda. Potest Deus concurrere tanquam causa per se in miracula apparentia, quæ secundum se sunt opera naturalia, ut contigit in miraculis Christi, & miraculis Pharaonis, quæ tamen possent credibilem reddere doctrinam falsam.

RESPONDETUR. Per se ad illa opera Deus concurrat, hoc est, non per accidens illa actio pendet à Deo, sed non per se, hoc est intentione, ut sequatur deceptio, & non habendo finem alium, in quem proximè referatur illa patratio, & quidem concurrente ad illam, secundum exigentiam pacti, quod intercessit inter maleficos Dæmonem.

Objicit Quartò Idem. Si Deus non potest conficere miraculum in confirmationem doctrinæ falsæ, per se, nec potest per accidens, qui dubitare possemus an non alia miracula talia fuerint, ut in illis Deus intenderit alium finem, & non confirmationem veræ fidei.

RESPONDETUR citatus Oviedo. Quòd nostra fides non possit per hoc enervari, quia actus fidei non potest ferri in revelationem falsò extirpata; quæ responsio

NON SATISFACIT. Quia non quarimus de certitudine fidei, petibili à parte principii, sed quarimus quomodo imperari possit actus certissimus, prælucente motivo, quòd est miracula, si fortè sunt facta, non ad confirmandam doctrinam Christianam. Dicit Ovied. aliunde etiam reddi credibilia nostra Mystéria. Ergo jam non stat Ovied. in defensione miraculorum, Dicit deinde; quòd error ratione miraculorum; non esset in tota Ecclesia. Sed objectio procedit de miraculis, quibus tota Ecclesia mittitur.

COMMEDIUS est quòd adfert in fine idem Over-

R. P.
THE MŁOD
zia nowski
Tbm de Z:
D. VI

Omedo, jamque in ante positum est. Nempe ex eo, quod aliquid de potentia absoluta fieri potest, non est sufficiens fundamentum ingerendi prudens dubiū, an ita defacto fuerit: de potentia enim absoluta possent omnia accidentia, quæ sensu percipimus, esse sine subiecto; non possumus tamen dubitare, an modò ita contingat universaliter. Cæterum in aliquo particulari homine, posset ob dictam rationem in te perficere credibilitas ex miraculis desumpta; sed viro prudenti dat hoc occasionem diligentius non nisi, inquirendi miraculi.

ADDO. Posita hac propositione *Primâ*. Per accidens, potest Deus vero miraculo confirmare doctrinam falsam *Secundâ*. Deus per se, confirmat miraculo doctrinam veram, est lis an ad primum, an ad secundum genus spectent nostræ fidei miracula? decernitque fidelis quod spectent ad secundum: quia quando fiebant, non erat ullus alius finis, qui prudenter adverti posset. Ergo esset temeritas, hæc miracula, & hanc doctrinam taxare. Rursus non rarò ipsimet docentes, (quod fecit Christus & Apostoli dicunt se patrare hoc miraculum in confirmationem non nisi doctrinæ: quæ ex altera parte, quia nihil absurditatis imò sanctitatem continet, concludimus cerò evidenter moraliter, facta illa miracula, in confirmationem ejusdem doctrinæ.

Punctum Difficultatis 3.

De motivis credibilitatis in rudibus.

Aliqua de istis motivis Credibilitatis in rudibus dicta sunt supra quæst. 1. difficultate. 1. punct. 3. sed veniunt in super aliqua expendenda Recentiores motivum credibilitatis, quo moventur rudes & pueri, appellant Discerniculum.

Primus modus explicandi.

EXPLICAT Primò Perez. *Supponitque Primò*, esse penitus impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris, intellectus nō dubitet. *Supponit Secundò* esse verum miraculum, quod credens res obscuras, credat sine dubitatione. *Supponit Tertiò*. Proposito articulo vero simul cum falso, rudem illum hominem experiri illico in se, quod circa unum, nempe circa verum, possit non dubitare: circa falsum è contra, experitur, se non posse non dubitare. *Supponit Quartò*. Rusticum reperire & videre in conscientia sua obligationem credendi sine dubitatione articulum verum, & simul se non obligari, ad articulum falsum, absque dubitatione: quia nullus obligatur ad impossibile. Hæc relata vide apud Hauldum. lib. 3. n. 193. *Hec explicatio.*

NON SATISFACIT Primò. Tum quia debuisset cum aliqua limitatione dicere Perez quod sit impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris intellectus non dubitet; nam non est major necessitas circa obscura dubitandi, quàm sit necessitas, penetratis præmissis assensuq; exhibitò, prodire in assensum & exercitum conclusionis; & tamen est possibile ne prodeat ur, casu quo aliò sit distracta mens, & avocetur. Tum quia. Cum hic agatur de Rudibus potest illorum ita esse debilis capacitas, ut ad istas obscuritates non attendant, & in istis qui cultiores sunt, potest intervenire tadium & nolitio talia examinandi, adeoque circa obscurum non dubitant. Tum quia. Si impossibile est naturaliter in rebus obscuris non dubitare intellectum, cum hoc Discerniculo posito in rudibus, adhuc rigorosè maneat actus fidei dubitabunt circa illum rudes, saltè antecederet; quomodo ergo verum erit suppositum tertium, quod Rudes experiantur illico, se circa verum articulum posse non dubitare; & si miraculo auferretur dubitatio antecedens, miraculo auferretur obscuritas fidei; adeoque jam non erit actus fidei: cum de essentia actus fidei sit obscuritas, aut de articulo dubitabunt, cum impossibile sit naturaliter circa obscurum non dubitare saltè antecederet; si autem facit illud discerniculum non dubitare, in ipso exercitio Actus fidei, hoc habebunt omnes fideles, in sententia negante Actus fidei infirmos.

NON SATISFACIT Secundò. Tum quia, si est verum miraculum, quod credens res obscuras, credat sine dubitatione, nulli dabuntur Hæretici materiales, nam illi, hoc ipso quia materiales sunt, credunt, suos errores tanquam revelatos, adeoque credunt res obscuras, & credunt sine dubitatione, quia credunt nisi & ratione assentiendi fidei debita: adeoque ut illis videtur certissimo, consequenter sine dubitatione; & si dubitarent circa articulum cæteroqui falsum, convincerentur tamen illum esse revelatum; hoc ipso non materiales sed formales Hæretici essent. Nam quantumvis putatitè revelatum, non possit esse objectum fidei, tamen nolle assentiri assensu certissimo & assensu fidei, objecto quod putatur esse verè revelatum, est jam quid inclusum intra latitudinem objecti infidelitatis. Et si dicas etiam in hæreticis materialibus contingere, ut credant sine dubitatione res obscuras, alterutrum interveniet: aut quia potest quis credere sine dubitatione absque miraculo, cuius oppositum voluit Perez, aut verum miraculum posset fieri in confirmationem falsi, quod videtur absonum. Tum quia potest aliquis ita esse reverens sui Domini, ut rei cæteroqui obscure sibi commissæ, assentiatur sine dubitatione: neque tamen tunc interveniet verum miraculum; obedientiaq; illa intellectus, quàm requirit S. P. Ignatius, est obedientia sine dubitatione

(n) 2

tione

tione, & tamen si quis ita obediat in re sibi non nota, quod jam miraculū sit, egrē persuadebitur. Tum quia examinandum venit illud Ly sine dubitatione: Nam si sine ullo miraculo, Doctus, (neque enim hæc miracula pro doctis videtur exigere) Perez cū loquatur de Discerniculo respectu rudium potest credere sine dubitatione, imperando sibi actum certissimum, potest penetrata motiva credibilitatis, cur sine ullo miraculo non poterit rudis imperare sibi fidem sine dubitatione, post penetratum motivum credibilitatis sibi sufficiens. Rursus vel hæc dubitatio sine qua creditur, excludit etiam tentationem aliquam & refutabile iudicium de dubitando, & hæc immunitas videretur sine fundamento adstrui, vel certē credunt sine dubitatione, quia refellunt omnem dubitationem, eliciuntq; actum fidei certissimum; & jam hoc erit illis commune, etiam cum doctis.

NON SATISFACIT *Tertiō. Cum negatio illius dubitationis voluntaria, aut saltem experimentalis, non possit esse sine motivo, de hoc ipso quæritur, quodnam sit motivum, inductivum ad hoc, & ita vastum ac convictivum, ut non possit dubitare. Quod item, ita vastum motivum, ut experiatur rudis, circa falsum articulum, se non posse non dubitare, verēque jam ille non esset rudis, sed & doctior doctissimis, qui circa falsum articulum experiuntur se posse dubitare; magis enim participarent de Dei scientia, quæ excludit omnem dubitationem, unde inquirere solent docti, an hoc vel illud sit articulus fidei, sufficeretque ingeniosis scholasticis quærare ex rudibus, quid tu sentis? nam si dicant illi, se non posse non dubitare circa hoc, inferendum erit, non esse hoc revelatum, cū per miraculum patratum in rudi homine, discerni id possit. Et tamen videtur experiētiā constare, quod rudes, si experiuntur se non posse dubitare circa articulum verum, etiam experiantur se non posse dubitare circa articulum falsum, quia vel illum sibi persuasum habent, vel quia terminos ejus non penetrant. Tum quia de hoc ipso quæritur, quod sit motivum illius obligationis credendi sine dubitatione articulum verum? Recurres ad revelationem relucētem: redibit quæstio, quod habeatur fundamentum? quod motivū credibilitatis, circa illam revelationem factam? Tum quia nullus quidem obligatur ad impossibile, sed redit quæstio; si putaret articulum falsum, rudis ille, esse revelatum, teneretur illum credere, licet non crederet; quæ hujus impossibilitas, ne rudi appareat articulus falsus, tanquam revelatus: Rursus si impossibile est, ut articulum falsum acceptet sine dubitatione rudis, nullus unquam rudis fiet hæreticus, quia impossibile est illum habere dubitationem in articulo fidei. Quod si illud Ly: Nullus obligatur ad impossibile, sumatur relatē ad articulum falsum de Incarnatione v. g. Spiritus Sancti, certē hoc

non est objectum impossibile, posset enim incarnari.

Secundus Modus.

EXPLICAT Secundō Pallavic: apud eundem. Quod istud discerniculum, consistat in quadam apprehensione singulari & suprahumana, de qua dici possit: *Nec vox hominem sonat.* Addunt alii Discerniculum hoc stare, in illuminatione quadam interna, quæ de se ipsa dicat, *Ego sum vox Dei inimitabilis à natura, & certissime, quod Parochus nunc verum dicat.* Hæc illuminatio reflexē cognita, habet eandem vim causandi iudicium credibilitatis, quā habent motiva credibilitatis, & per hanc illuminationem reflexē cognitā, determinatur intellectus rustici, ad formandum iudicium evidens credibilitatis, ut possit elici & imperari actus fidei.

CONTRA hanc explicationem proposita argumenta ab Elsparza, defendit ibidem Haunoldus, postea sua propria format. Et

IMPUGNAT Primō. In illud debet fieri resolutio fidei, quod ultimō reddimus pro ratione, quare credamus v. g. mysterium Incarnationis; aliās convinceremur credere leviter. At qui pro ratione ultima, non reddimus aliquam illustrationem, tanquam motivum formale Quod. Ergo nulla hujusmodi illustratio, est motivum credibilitatis, seu motivum credendi, de via ordinaria. Minor probatur. Quia si quis interroganti Judæo, quare credat Incarnationem, responderet, quia sic illuminor ad credendum, tali illuminatione, quæ dicit se esse vocem DEI, & Parochum verum dixisse, cū dixit verbum esse Incarnatum; numquid Judæus non rideret talem instructorem, & non diceret? Audivi tuum Parochum, hoc jam sæpius dicentem, sed nunquam expertus sum talem illuminationem.

RESPONDERI posset. Secundū statum quæstionis in præsentī, non id est discerniculum, in quod ultimō resolvitur fides, hoc enim est DEI revelatio, hinc quantumvis illuminatio non sit ultimum resolutivum fidei, adhuc ipsa posset esse discerniculum. Vi ergo istius adversionis transeat totum. Deinde argumentum probat multum, probat enim nec notitia credibilitatis superius enumerata, esse motivum assensūs, quia si hæc motiva proponeret Christianus, responderet Judæus, pridem hæc novi, non temen convincunt, & tamen hoc non obstant, possunt istud discerniculum in Doctis, esse motiva credibilitatis. Item non posset ultimum resolutivum fidei assignari; ipsum Deus dixit completum ut velis, quia responderet Judæus, se audivisse propositum, quod id Deus dixerit, idque enim illis complementis, sed se negare, quod id Deus dixerit.

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z:
D. VI

dixerit: & quoddam vera sint complementa aut sufficientia: nihilominus hoc non obstante, ipsum: Deus dixit, sumptum, cum suis complementis, est sufficiens motivum fidei. Ergo & illius discerniculi, ex hac refutatione Judæi, non sequeretur insufficientia. Et sicut propositis motivis credibilitatis, perneganteque Judæo illa esse convincentia, rejiceremus id in pertinaciam ipsius, & in peccata quibus se indignum præstitit gratiâ Divinâ, ita & in præsentem, idem fieri posset.

IMPUGNAT Secundò. Si daretur hujusmodi discerniculum internum, inter locutionem veram & falsam Parochi, deberemus illius meminisse, sicut omnes constantissimè meminerunt suarum visionum, aut saltem maneret memoria in confuso, ut in Rege Pharaone somnii, cujus erat oblitus. Atqui rusticorum nullus unquam auditus est asserere, se hujusmodi Discerniculum expertum esse, & ab illo reflexè cognito, tanquam motivo credibilitatis, fuisse per motum, ut actum fidei firmissimum eliceret, & quòd ad movendum non minorem vim habuerit, quàm si, vidisset millena miracula in confirmationem fidei fieri, & si rusticus tale quid assereret, pro homine impostore, aut phantastico haberetur.

RESPONDERI posset. Inquirendo ex Arguente: An ille ad singulos actus fidei & recitationis Symboli Apostolici, experietur se moveri motivis credibilitatis vel non? si non, cur exigit circa discerniculum memoriam præsentem; si experietur, eodem jure illi credendum erit, ac rudibus, si hoc de se dicerent. Quòd si sufficiat virtualiter nonnisi concurrere tunc illa motiva, ob facilitatem acquisitam eliciendi actus fidei, idem dicent oppositi. Deinde immeritò videtur enervari ista illuminatio Spiritus Sancti, cum illa revera admittatur, de quo infra. Quærere item restabit ex arguente, an ita moveatur relatione Martyriorum, subitorum, & Miraculorum patratorum, in confirmationem fidei, atque moveretur si hæc præsens lustraret oculis, discuteret indagine: si æquè, cur id non putabitur impostura? si non æquè & tamen hoc non obstante, motiva credibilitatis, sunt docto viro sufficiens discerniculum, cur etiam rudibus prædictum discerniculum, quamvis non sit ita evidens, sufficiens non erit? Certè quidquid sit, an istud discerniculum seu illuminatio reflexo cognoscatur, tamen è illa in singulis actibus fidei, etiam doctis præluceat, ut innuetur infra, ubi de illuminatione Spiritus Sancti.

INSTAT Primò. Sicut certissimum est quòd aliquorum actuum habitorem obliviscamur, ita etiam certissimum est, quòd non obliviscamur omnium, rustici verò nunquam dicunt se hujus discerniculi recordari.

RESPONDERI potest. In actu quidem exer-

cito, & utendo termino illuminationis fortè aliqui non responderent, quanquam etiam responderent sub his æquivalenter terminis: Deus me adhuc fidem vocavit: sed in actu signato, ad hoc responderent, quòd securi sint se legitime dicturos *Credo*, quæ securitas, in gratiam Salvatoris referri debet, adeoque etiam in illuminationem.

INSTAT Secundò. Nemo obliviscitur per se loquendo statim, contractum initorum, quia inducunt gravem obligationem. Atqui obligatio credendi est omnium gravissima. Ergo si hæc inducitur per discerniculum à Deo infusum, non obliviscetur illius rusticus.

RESPONDETUR. Cum ad actus fidei, etiam per objicentem, requiratur illuminatio Spiritus Sancti, illaque sit saltem in parte, istud discerniculum, non debet dici quòd illius obliviscantur rudes, licet eam explicare non possint: præcipuè autem quia actuum interiorum experientia fundans reflexionem, etiam per arguentem, quantumvis in re gravi, non semper habeatur, ut non habeatur in prævia illuminatione, quæ ex doctrina Tridentini datur.

INSTAT Tertiò. Unde constat, quòd discerniculum fuerit potius illuminatio interna quàm externa, danturque actus, quorum non habemus memoriam. Ergo poterunt illæ voces etiam extrinsecè fuisse perceptæ, & tamen non meminissent rustici; & sicut quia insolens esset illas voces audire, meminissent illarum rustici, ita quia insolens est, illuminatio supernaturalis, æquivalens in efficacia infinitis miraculis, meminisse illius debebunt.

RESPONDERI potest. Sicut posita prædicatione externa, est necesse ponere illuminationem internam contra Pelagianos, ita quantumvis illud foret discerniculum externum, requiretur internum, quicquid sit, an ipsum fundet supra se reflexionem. Et cum arguens licet non admittat illuminationem illam pro discerniculo, admittit tamen eam pro antecessivo ante actum fidei, respondere debet, an experietur, an meminerit illius illuminationis.

IMPUGNAT Tertiò. Illustratio illa est utique actus intellectualis. Ergo debet posse assignari illius objectum: Hoc, non est locutio Parochi secundum se spectata; nam hæc etiam per actum naturalem potest representari & representatur quando Parochus falsum dicit: non etiam pro objecto habet hoc, quòd est esse derivatam à locutione præterita Dei, hoc enim est objectum ipsius actus fidei. Denique uno verbo dicendo Parochum dicere verum, affirmatur id actui libero: Illuminatio autem illa quæ est discerniculum, non est actus liber, sed fit in nobis sine nobis. Ergò debet esse aliud illius objectum, atqui nullum potest assignari.

RESPONDERI potest. Quærando ex ipsomet arguente; quid habeat pro objecto illuminationis

Spiritus Sancti? quam indubiè ipse requirit ad actum fidei. Attendendo rursus ad ea quæ proponit, ea etiam non convincunt. Nam præcisus quæ assumuntur, quantumvis locutio Parochi foret objectum illius illuminationis, nihil impediret, quominus peractum supernaturalem repræsentata (qui potest verari circa idem objectum cum actu naturali, titulo supernaturalis suæ, specialius ita posset certificare, ut non certificat actus naturalis, sicut certificat revelatio vera actum fidei in Catholico, non certificat in Hæretico. Dici item posset, objectum illius Illuminationis esse locutionem Parochi, sed prout derivatam à locutione præterita Dei, quæ in tantum erit objectum ipsius actus fidei, in quantum sistit in locutione Dei præterita quâ tali: autem objectum discerniculi, in quantum sistit potius in locutione Parochi, quantumvis importante simul derivationem sui, à locutione præterita Dei. Rursus Nego hoc, quod actus liber cum actu necessario non possit habere idem objectum, ut defecto idem est objectum amoris liberi in Via, & amoris Beati in Patria. Infra etiam attingetur & objectum hujus illuminationis, & quod hæc Illuminatio, interdum sit prima operatio, interdum secunda.

INSTAT Primò. Paulò quidem aliter quàm hic proponatur, excerpo tamen ea, quæ videntur posse adduci, ad impugnandam, prærequisitam ad actum fidei Illuminationem Spiritus Sancti. Hæc illuminatio vel est secunda operatio vel prima: si secunda, tale iudicium esset evidens, utpotè non dependens ab omni imperio voluntatis, sicque evaderet fides evidens in Attestante; quia tam veritas, quàm locutio Dei esset evidens, possentque in eodem intellectu conjungi duo iudicia contradictoria; nam stante hac illuminatione posset quis dicere. Non datur locutio Dei de hac re, & tamen illa, illuminatio diceret se esse locutionem Dei de hac re. Non etiam hæc illuminatio esset prima operatio: quia hoc ipso hæc illuminatio, non esset objectum formale. Quod, ipsius actus fidei, &c. &c.

RESPONDETUR. Posse esse hanc illuminationem, etiam in linea secundæ operationis. Quod illud evidens esset iudicium evidentiæ experimentalis certum est, quia tamen nec esset principium lumine naturæ notum, nec connexionem proximam cum illo dicens, ideò demus, quod ad sui assensum non indigeret imperio voluntatis, nihilominus suaderet ut imperet voluntas actum fidei: neque tunc fides evaderet evidens in attestante, quia daretur quidem evidentiæ experimentalis illius attestationis, sed non evidentiæ Physicæ, aut Metaphysicæ, quod hoc Deus dicat, nec adferretur pro assentiendo illi articulo, etiam accedente illuminatione illa, non adferretur inquam aut principium lumine naturæ notum, aut proxima cum il-

lo connexio, quod sufficeret ad obscuritatem fidei. Posita autem illa illuminatione quæ diceret. *Est de hoc locutio Dei*, posset quidem habere adhuc dissensus; *Non datur de hoc locutio Dei*: quia tamen ille dissensus non poneretur, nisi in sensu diviso à priore illo contradictorio, ideò adhuc non sequeretur, posse secum stare duo contradictoria. Et ita quando dico, Amo Petrum, cum libere amem, potuisset verificari. Non amo Petrum: quia tamen hæc verificatio foret non nisi in sensu diviso, ideò necdum sequeretur, posse secum stare: Amo Petrum, Non amo Petrum. Posset etiam dici, quod illa Illuminatio sit prima apprehensio, quam etiam nos non dicimus in nostris Principiis objectum formale Quod, ipsius actus fidei.

INSTAT Secundò. Vi hujus illuminationis, actus fidei esset evidens, nullo indigens imperio, quia fieret per species proprias sui objecti.

RESPONDETUR. Quidquid sit de mente Palavic: cur posita illa illuminatione non esset actus fidei evidens, dictum supra. Quod autem addit de speciebus propriis sui objecti, hoc erit examinandum; nam imprimis illuminatio in quantum cadit in experimentalem scientiam, non cognoscitur per species, sed per se ipsam, ut & omnes alii actus, quos in nobis experimur. Sed secundum hanc experimentalem scientiam, non est objectum Actus fidei, illa illuminatio. Rursus non apparet, quid illa illuminatio, objectum quod repræsentat, repræsentet per species proprias; Nam ut loquitur obiciens, dicit illuminatio, se esse locutionem Dei, quomodo autem Deum per proprias species ostendit? & si recurras ad hoc, quod sufficiat ut illuminatio per species alienas obliquum locutionis repræsentet, ex eo sequitur ipsum Deum dixit, quod format actum fidei, non nosci per species proprias, cum obliquum locutionis Dei, non noscatur per species proprias. Rursus licet possum concipere illuminationem, quæ sit locutio Dei, in obliquo importando Deum, ita possum eandem concipere sub his terminis. *Deus hoc loquitur*: quo casu, si per species proprias non noscitur Deus, nec per proprias species noscitur illuminatio adæquate sumpta, licet intuitiva & experimentalis notitia, nec per species alienas, experiar me id noscere, quod nosco per species alienas; per quod etiam responderi potest ad confirmationem secundam & tertiam. Unde experimentalis notitia illius locutionis, determinat quidem intellectum ut necessario assentiatur se illam habere, sed non determinat ad objectum, ad quod manu ducit, cum Deum loquentem per species proprias non ostendat, nec adferat Principium lumine naturæ notum, aut aliquid proximè illi conjunctum, quod requiritur ad evidentiæ.

INSTAT Tertiò Insuper. Omne iudicium, quod & quatenus reflectitur in se ipsum, quod hanc

R. P.
THE MLOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z:
D. VI

hanc reflexionem, est evidens. Ergo etiam omnis apprehensio, quatenus reflexa in se ipsam, est eareus apprehensio evidens. Atqui apprehensio evidens quā evidens, rapit intellectum ad assensum. Ergo si illuminatio est reflexa in se ipsam, erit evidens, & rapiet intellectum.

RESPONDETUR. Judicium quoad experimentalem sui notitiam, semper est evidens, quia tamen ipsum objectum circa quod est, potest non representare per species proprias, ideo adhuc relinquitur locus actui obscuro & invidenti, non quidem circa judicium, sed circa objectum judicii. Hinc & illa illuminatio, quoad reflexionem circa se, erit evidens, & attracta notitia experimentalis; quia tamen objectum ad quod illuminat, non representat per species proprias, relinquitur adhuc locus invidentiae. Et ita cum dico. Deus est Incarnatus, habeo intuitivam notitiam me hoc dicere, & tamen hoc non obstante, actus fidei circa incarnationem, est obscurus, eo quod nec Deum, nec Incarnationem, per proprias species noscam, ita & in praesenti.

IMPUGNAT QUARTO. Per hanc Illuminationem amittit Propositio Ecclesiae, facta per Parochum, rationem Locutionis Divinae, quod est contra Scripturam dicentem: Qui vos audit me audit.

RESPONDETUR. Sicut propositio Parochi, non excludit per Haunoldum etiam motiva credibilitatis, ne sint Locutio DEI, ita nec excludet illuminatio, ne Propositio Parochi, sit Dei Locutio. In principiis autem nostris propositio Parochi, non est Locutio DEI, sed Propositio, quid fuerit locutus DEUS.

IMPUGNAT QUINTO. Admissa hac illuminatione inciditur in errorem de Spiritu privato, quem Haeretici praeferunt.

RESPONDETUR. Cum etiam Haunoldus admittat illuminationem Spiritus Sancti, ostendere debet, cur non coincidat cum errore de Spiritu privato.

Haftenus dicta refutata sunt abstrahendo à sententia Pallavicini, & solum attendendo, ne torqueri possent ad impugnandum prae requisitum Credendi, quod est Spiritus Sancti illuminatione. *Ceterum illa Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia contra illam faciunt argumenta aliqua, contra explicationem Perez posita. Dicam enim nullum posse esse Haeticum materiale, aut nullum haeticum ex rudibus; si enim dicitur illi Spiritus Sanctus, æquè ac nostro rudi, hoc esse Deum locutum, & quidem dictione, ut vox non hominem sonet, tunc revera rudis haeticorum, non erit haeticus; sequetur enim vocem Dei superhumanam, si autem non habebit talem locutionem & tamen credet objecto non revelato, revera non erit materialis, sed formalis

Haeticus. Quarendum item erit in rebus dubiis; An scilicet illa sint revelata, quarendum inquam erit doctioribus, an circa hoc experiantur vocem superhumanam rudes? Tum quia cum experiendo nemo possit internoscere actum supernaturalem. Ergo etiam nemo experiendo, potest certò & infallibiliter scire, vocem aliquam esse superhumanam, transfigurante sese Dæmone in Angelum Lucis. Et certè contendat inter se æqualis capacitatis duo rudes, Catholicus & Haeticus, obtendant uterque se sentire de suis articulis vocem superhumanam, quid adferet Catholicus rudis, aut etiā pro Catholico rudi Doctor Catholicus, quo ostendat vocem in rudi auditam, fuisse superhumanam. Tum quia explicari hoc ipsum deberet, quomodo si aliqua vox dicat: *Ego sum vox inimitabilis à natura*, non possit illam imitari natura: & si hanc genericam locutionem, *Ly Vox inimitabilis à natura* naturaliter, dum disputamus, intra nos experimur, cur similis in dividua non possit esse locutio, quæ se dicat inimitabilem à natura, & tamen naturalis. Addo, si hæc illuminatio reflexè cognita, habet eandem vim causandi Judicium credibilitatis, quam habent vim, motiva credibilitatis; sicut motiva adferunt rationem inductivam ad illud judicium formandum, ita & hæc illuminatio deberet adferre motivum: quod hæc explicatio, non tangit.

Tertius Modus.

EXPLICAT TERTIO Esparza & dicit Auctorem sufficientem Propositionis credendorum, non solum debere esse missum à Deo mediatè vel immediatè, sed etiam loqui debere, tanquam missum à DEO. Hæc locutio propria Ministri, ut missi à Deo, est supernaturalis extrinsecè quoad modum; quatenus oritur à fide supernaturali, doctrinæ divinitus revelatæ. Demum conferenda erit ista locutio quoad modum supernaturalis, cum simili quoad entitatem locutione pura naturali etiam extrinsecè, & quoad modum. Locutio purè naturalis gignit in audiente naturaliter benè disposito, cognitionem conceptus naturalis, cui substituitur eadem Locutio. Locutio autem extrinsecè & quoad modum supernaturalis, quia substituitur conceptui supernaturali loquentis, connexo essentialiter cum revelatione Divina, & approbatione Ecclesiae, gignere potest in audiente, supernaturaliter disposito per Lumen fidei, & infusionem Spiritus Sancti, cognitionem conceptus ejus supernaturalis, qui est forma extrinsecè, distinguens veram DEI locutionem externam, à falsa. Adest ergo semper Discerniculum veræ Dei locutionis à falsa, imperceptibile quidem naturaliter, utpote proprium idiomatis supernaturalis, perceptibile verò per supernaturalem

ralem illustrationem, quæ tamen ipsa illuminatio, nihil præstare posset, si non præiret locutio exterior, informans phantasiam, & dependenter ab illa pertrahens intellectum, ad inspectionem conceptionis interioris præexistentis, re ipsa, in loquente. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia ipsum punctum de quo quæritur, nempe quo motivo credibilitatis moveantur rudes non explicat. Tum quia Concedo auctorem sufficientem Propositionis credendorum debere esse missum à Deo, saltem mediatè, sed quærere restat; cum hoc sit etiam objectum fidei, quòd hic sit missus à Deo saltem mediatè, quale sit discerniculum illius in rudibus, præcipuè in Principiis istorum, qui tantum tribuunt propositioni Parochi, & cum, non solum sit objectum fidei, quòd hæc locutio sit locutio missi à Deo, sed etiam quia hic ipse est mediatè missus à Deo, pro illo priori, pro illo Antecedenti, quo præit suæ locutioni (& tamen pro illo priori jam est missus à Deo, & jam hoc est objectum fidei;) quodnam sit Discerniculum? Tum quia, Cum possit esse locutio erronea, quamvis orta à fide supernaturali, ut cum assereret quis: sicut sunt tres Personæ Deitatis, & non plures (cujus rei notitia pendet à fide supernaturali trium & non amplius Personarum) ita etiam tres esse Deos & non plures: quod erit discerniculum, hunc non loqui tantquam missum à Deo, licet illius doctrina oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, de tribus & non amplius Personis. Tum quia. Concedamus quòd locutio purè naturalis gignat in audiente cognitionem conceptus naturalis, & quòd locutio extrinsecè supernaturalis gignat in audiente bene disposito supernaturaliter, cognitionem conceptus supernaturalis: quærere restat quod sit discerniculum, quòd hæc locutio sit naturalis, hæc supernaturalis quoad modum? quod item discerniculum, quia ego auditione mea pertingo, ad conceptum non naturalem sed supernaturalem? & cum hic conceptus sit connexus essentialiter cum revelatione Divina, quod est discerniculum hujus ipsius fidei Divinæ? neque id supponi debuit, sed explicari quodnam sit talis fidei discerniculum? Tum quia quærere restat quodnam sit discerniculum licet imperceptibile naturaliter, quòd sit proprium idiomatis supernaturalis, & quod Sathanas transfigurans se in Angelum Lucis, imitari non possit. Tum quia. Ipse explicans, vel in se expertus est hoc idioma vel in aliis, si in se? Ergo hoc non erit discerniculum rudium: si in aliis, si potest experiri quis, se attingere ad conceptum supernaturalem ipsius proponentis, hocque explicare potest, ergo & illud idioma explicare poterit, saltem objectum illius explicando. Tum quia. Asserat hæreticus se instigari ad suum articulum falsum, modo imperceptibili, sitque revera illusio, quæ in

Dæmonis, extraordinariè operantis, malitiam, referri possit: Catholicus etiam rudis, dicat se imperceptibile quidam sentire, & inexplicabile naturaliter; quod erit discerniculum, illum quidem non habere legitimum Judicium, hunc habere? Tum quia. Concedo interim debere fieri inspectionem conceptus interioris præexistentis in loquente, quodnam erit discerniculum, conceptum interiorem, esse conceptum fidei & non erroris, esse supernaturalem & non naturalem, ut internoscatur, non naturali sed supernaturali conceptui, substitui hanc locutionem.

NON SATISFACIT Secundò. Ratione Principiorum quæ supponit explicans. Tum quia si non aliunde defumatur supernaturalitas extrinsecè quoad modum, nisi ex eo, quia oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, dicendum erit omnes Hæreses, esse supernaturales extrinsecè quoad modum, quia omnes oriuntur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ: sumunt enim ortum ex Evangelio, male intellecto, traditione detorta &c. Tum quia, hoc quod est oriri illam locutionem à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, quæro, illa fides vel est ipsius loquentis vel aliorum? non ipsius loquentis, quia potest aliquis bene, & usque ad eventum, proponere verum articulum, licet ipse illi discredat, aut tunc, dum de illo loquitur, non habeat conceptum, seu fidem supernaturalem. Si autem habet ortum à fide supernaturali aliorum, quomodo verum erit, quòd audiens pertingat ad conceptum supernaturalem, quem loquens habet de objecto, cum revera illum non habeat. Tum quia cum possit esse similis actus fidei naturalis cum actu fidei supernaturali, excepto principio *A quo*, discerni non poterunt, quomodo ergo supponit explicans, conferri posse locutiones illas, nempe naturalem & supernaturalem quoad modum. Tum quia etiam locutio quæ appellatur extrinsecè & quoad modum supernaturalis, in homine supernaturaliter disposito, potest gignere cognitionem non nisi naturalem. Concionetur enim pius Concionator, probet ex revelatione, Deum esse summe bonum, audiant illum illustrari fide; omnes ne elicient amorem supernaturalem? Et si ita est, cum testetur Scriptura: Qui diligit non manet in morte, scient se omnes esse in gratia. Ergo si tunc, non gignitur amor supernaturalis, poterit etiam non gigni cognitio supernaturalis. Tum quia probandum fuit ratione aut experientiâ; pertingere posse aliquem ad conceptum alicujus, distinguendo quòd ille non mentiatur, reveraque talem conceptum de objecto formet, qualem proponit, itemque quod ipsam conditionem supernaturalitatis attingat, in eaque intueatur, hanc locutionem, huic Conceptui supernaturali substitutam esse; & si literis instituti, dum aliquid de

novo

R. P.
THE MLOD
zia nowski
Tbm de Z:
D. VI

novo discunt esse de fide non experiuntur se per-
tingere ad conceptum dicentis supernatura-
lem, & quod hæc locutio sit substituta concep-
tui supernaturali, qui ad hoc pertingere pore-
runt Rudes?

NON SATIS FACIT Tertiò. Quia instantia
de locutione naturali allata habet suam difficul-
tatem. Tum quia locutio externa ostendit
quidem hoc concepisse loquentem quod loqui-
tur, sed non ostendit, quod revera ita sentiat, &
quod verè loquatur. Ergo etiam locutio quo-
admodum supernaturalis, licet ostendat concep-
pisse dicentem, hoc, quod loquitur dicens, sed
non ostendit conceptum supernaturalem, de il-
lo objecto. Tum quia cum non possit esse per-
ceptio locutionis naturalis, alia, nisi naturalis,
seclusa revelatione, benè inferitur quod locutio
naturalis, gignat cognitionem naturalem, con-
ceptus dirigentis illam locutionem; sed unde
oritur ut Locutio supernaturalis quoad mo-
dum, substituta conceptui se dirigenti, gignere
debeat nonnisi cognitionem supernaturalem?
Tum quia duo hæc distinguenda sunt. Pertin-
gentia ad conceptum dirigentem locutionem
de vero articulo; deinde pertinentia ad ipsum
conceptum supernaturalem de objecto, si est
de objecto conceptus supernaturalis ad quem
pertingatur, inferetur indubiè, illum esse verè
fidei articulum, supposito quod non possit dari
error supernaturalis. Sed inde jam sequitur,
non posse ullum Prædicatorem mentiri, eò
quod rudis audiens, pertingat ad conceptum su-
pernaturalem. Rursus si indagare voluerò ar-
ticulum controversum, suffecerit me niti ad ha-
bendum de illo conceptum supernaturalem,
poteroque de illo Articulo conceptum superna-
turalem habere, quantumvis non erit decus, si
particulariter pro me habuero sufficientia mo-
tiva, quod sit revelatus, defactoque sit revela-
tus. Proponendus ergo erit ille Rudi, & tunc
si rudis pertingat ad conceptum supernaturalem
loquentis, erit ille articulus de fide; quæ proba-
tio, An id sit Articulus fidei, videtur esse absona.
Quod si sufficit pertingere ad conceptum so-
lum dirigentem locutionem, cum hæc directiva
notitia, possit esse communis errori, qui trahet
secum supernaturalitatem? habebitque viam gi-
gnendi in audiente cognitionem supernatura-
lem? qui audiens, mirabilius operabitur extra
se, quam intra se, nam extra se internoſcet con-
ceptum supernaturalem loquentis, & in se, non
internoſcet, an cognitionem habeat supernatu-
ralem.

Quid tenendum.

ASSERO Primò. Non esse juris Theologici de-
cernere, quo defacto & in Individuo motivo credi-
bilitatis moveantur Rudes. Ratio. Tum quia
esset hoc, de interno actu vaticinari, nam non

potest actus internus nosci aliter, quam per re-
velationem, nisi ipse actus, ex effectu extrinse-
co, connexionem habente cum actu interno,
pernoſcat, & ita ex effectu qui est Locutio,
internoſco reluxisse in mente, ea, quæ dictione
expressa sunt. Opus item artificiosum, prodit
ideam internam. Quia autem nullus effectus
extrinsecus est, qui ostendat, quod sit connexus
cum hoc defacto & in Individuo motivo, idè
quod aliquis rudis hoc motivo moveatur, ad
pertingere non est juris Theologici. Tum hoc
quia non est juris Theologici dicere, quod hæc
classis Doctorum, vel mediocriter Doctorum,
vel hujus nationis Fidelium, hoc in individuo
motivo moveatur. Ergo neque est juris Theo-
logici dicere, quod hæc classis fidelium rudium,
hoc defacto motivo moveatur. Tum quia ipsi
rudes interrogati de suis inductivis ad fidem, hic
quidem sic, ille aliter respondet. Ergo etiam
ad experientiam attendendo, non est juris The-
ologici, unum aliquod in individuo, & defacto
ponere motivum.

ASSERO Secundò. *Esse juris Theologici osten-
dere motiva credibilitatis, quibus defacto possint
moveri Rudes.* Ostenderuntque Theologi
hæc motiva esse motiva credibilitatis, commu-
nia illis, cum doctis, & tota residua Ecclesia.
Et quia à factò ad potentiam est legitimus re-
cursus, posse hoc facere Theologos, rectè osten-
ditur, per ipsa motiva credibilitatis, quæ colle-
gerunt Theologi. Quod autem hæc motiva
sint etiam pro rudibus. Ratio est. Tum
quia si essent distincta motiva illa, vel essent evi-
dentiore vel minus evidentiore? si evidentiore:
Ergo & certiora; nam in assensibus talibus, evi-
dentiore à certitudine non separatur: adeoque
etiam doctis convincendis magis apta, quam
quæ defacto proponuntur à Theologis, eò quod
major evidentiore & certitudo magis sit convicti-
va intellectus Doctorum, ceteroqui facilius in-
ventivi objectionum in contra. Si autem sunt
illa motiva inevidentiore, minus erunt apta con-
vincendis rudibus, quia illorum capacitas, non-
nisi ad evidentiore est. Est quidem verum magis
illos moveri particularibus, quam universalibus
veritatibus, minus item illos posse objicere, cæ-
terum ut penetrent, majori evidentiore indigent.
Tum quia Syllogismi naturalissimi Rudium, de-
facto innuntur iisdem Principiis quibus Syllo-
gismi Doctorum, morales etiam demonstratio-
nes, ut quod hæc Mater diligat hunc filium,
conficiuntur à Rudibus, ex iisdem principiis
moralibus. Ergo idem dicendum de motivis
credibilitatis. Tum quia interrogati fideles
rudes cur nolint fieri sectarii, adferunt semper
(ut experientia ostendit) aliquod ex motivis
credibilitatis, quæ sunt Communia Doctis; di-
cet iste, non est apud illos feria sexta, nec qua-
dragesima, est apud illos Sacerdos ita maritus
ut ego, quibus simplicibus terminis innuntur mo-
tivum

zivum credibilitatis Sanctitatem Ecclesiæ. Reponit alius, ita mei Patres & Avi senserunt, per quod rudis sufficienter innuit, se moveri, successione fidei perpetuâ, sedemque suam non noviter, sed ab ævo, & à Christo incepisse. Erit etiam qui dicat nunc apud illos sic, nunc ita in delubris sit: (lingua enim nostra non eodem modo appellat hæreticorum templa ac Catholica, ideo utor ipso Ly: Delubra) antea non habebant imagines, modo habent, antea non admittebant auricularem confessionem, nunc admittunt; & his aliisque modis explicant non esse in illis Ecclesiam unam, & cætera similia.

ASSERO Terriò. *Licet rudes defacto moveantur motivis credibilitatis iisdem, quibus docti, nihilominus longè alia methodo.* Et hoc ex duobus constabit, imprimis quia interrogati rudes, semper adferent aliquod motivum, revocabile ad motiva superius allata. Deinde quia hoc ea amplitudine & energia non explicabunt, & explicant docti. Et certè quamvis ea subtile, & ingenium, & artificium Logicum præmonstrat, non promant suos Syllogismos rudes, ut promunt Docti; nihilominus revocabilitas illa ad principia Luminis naturæ notat, ostendit illos moveri iisdem Principiis: ita Revocabilitas ad principia moralia, ostendit illos moveri iisdem motivis credibilitatis, quibus moventur Docti.

Caterum ostendendum adhuc venit quæ sit differentia motivorum credibilitatis, quibus moventur rudes Hæretici, materiales tamen, à motivis quibus moventur rudes Catholici. Dicique potest quod simili methodo moveantur utriusque sortis rudes, & quidem ex eo, quia si possunt docti illorum, materiales tamen Hæretici, iisdem motivis credibilitatis moveri, quibus & docti Catholici, si item possunt moveri eodem Evangelio, si item ipsa motiva sunt universalis, non apparet in ipsis motivis diversitas, sed tota erit in illegitima applicatione motivorum, quia etiam est illegitima applicatio Evangelii.

ASSERO Quartò. *Deferendum multum esse securitati cuidam, quæ rudes Catholici, ex gratia Salvatoris, freti, procedunt in imperando sibi Actum fidei.* Quam securitatem, priores illæ explicationes, semper innuebant, licet variis viis, quæ securitas, licet sub aliqua persona & larva habeatur in materialibus hæreticis, longè tamen tenaciori & magis satisfactivo modo, habetur in Rudibus Catholicis; ita, ut si daretur intuitiva notitia securitatis, quam habent materiales hæretici, cum securitate rudium Catholicorum, major illa adverteretur, exigente illam ipsa connexionione cum objecto revelato, & illuminatione Spiritus Sancti: de qua infra. Et hoc puro significare illam doctrinam Perez; quod sine miraculo non possit fieri ut credat quis res obscuras, sine dubitatione. Innuit

item & illa propositio Pallavic: quod audiant vocem superhumanam. Innuit idem illa Propositio Elparza quod rudes audiant idioma (idem dic de doctis Catholicis) proprium locutionis supernaturalis. Certè enim insignis hæc securitas est, habere magna quidem ex objecto, sed non ex modo apprehendendi motiva credibilitatis, nihilominus credere securissimè revelationi; & sicut dixit Augustinus: Magnum esse miraculum si sine miraculis dicatur fides Catholica propagata, ita magnum est miraculum, & Dei loquentis opus, evidentia motiva credibilitatis modo rudibus debito penetrare, & tamen evadere ad actum credendi, cum tanta prævia securitate. Per quod videtur etiam fieri satis, doctrinæ illorum Magistrorum, in principali hoc puncto, concordanti.

ASSERO Quintò. *Securitatem hanc, supposita connexionione cum objecto revelato, principaliter pendere, ab illuminatione Spiritus Sancti.* Quam si in doctis, multo magis in rudibus est necesse admittere: & Ratio est. Quia cum illa securitas in re tanti momenti non possit referri in modum versandi rudium, circa motiva credibilitatis, adeoque in aliquod naturale, referri debet in principia supernaturalia, nempe in illuminationem Spiritus Sancti, tenentem se ex parte intellectus, & Piam affectionem ex parte voluntatis.

Necessitas hujus illuminationis in universum colligi potest ex auctoritate.

PRIMA Auctoritas S. Thomæ 22. q. 2. Art. 9. ad 3. *Inducitur (supple credens) auctoritate Divine doctrine, miraculis confirmata, & quod plus est, interiori instinctu Dei moventis, ideo non leviter credit.* Ubi nomine instinctus S. Thomas, illuminationem Spiritus Sancti & Piam affectionem intelligit. Requiriturque illa ultra motiva externa credibilitatis, quia est ultra miracula. Illud autem Ly *Quod plus est*, non dicit comparisonem, majusne sit quid miraculum, an ille instinctus, sed solum dicit, superaddi etiam miraculis instinctum Dei, illoque compleri crediturum, in securitate quadam, ita ut hic instinctus interveniat, etiam in auctoritate Ecclesiæ acceptanda. Nec dicendus est leviter credere, qui nixus motivis credibilitatis, sine hoc instinctu crederet, defacto enim non est crediturus, & si sine instinctu Dei crederet, non crederet supernaturaliter.

RESPONDET Haunoldus. Hoc solum significari à S. Thoma, quod leviter crederet, qui non examinatis motivis credibilitatis, sine omni distamine prudentiæ crederet, cum requiratur judicium prudentiæ, seu judicium credibilitatis proponens obligationem & honestatem credendi: & hoc fit per Instinctum Spiritus Sancti, nempe per primam gratiam & auxilium supernaturalis, ita ut supernaturalitas fidei in Lumen super-

supernaturale, tanquam causam efficientem referatur.

CONTRA. Concedo quod leviter crederet, qui sine dictamine prudentiæ crederet, sed quærere restat, an non ex mente S. Thomæ (verbis illis indicata) constet, quod post iudicium prudentiale de illis miraculis confirmantibus fidem, succedere debeat ipse instinctus Spiritus Sancti, cum de illo tanquam de aliquo distincto dicat S. Thomas illud Ly. & quod plus est. Rursus non apparet cur ille instinctus debeat concipi per modum causæ efficientis. Concedo quidem quod Lumen supernaturale hoc est Lumen fidei, concurrat ad Actum credendi in genere causæ efficientis, sed quia ille instinctus præcedere debet ipsam fidem, & est per modum Actus, qui (in multorum principiis) producat Actum fidei?

SECUNDA Auctoritas est Arauscani quod Canone 5. sic habet. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & Inspiratio Spiritus S. & quia velle credere est cogitatio salutaris, præcedet illam illuminatio Spiritus S. videturque idem innuere Tridentinum dum can. 3. de Justif. requirit prævenientem Spiritus S. inspirationem.*

TERTIA Auctoritas est S. Augustini. epist. 107. ad Vitalem. *Non ideo inquit præparat Deus voluntatem, quia legem atque doctrinam libero ejus arbitrio adhibet, sed quia vocatione illa sancta, sic ejus agit consensum, ut etiam accomodat assensum.* Ubi per vocationem sanctam intelligit illuminationem & Piam affectionem. Innuitque hoc & aliis locis, ubi censet nos interius doceri, loqui nobis Patrem in abscondito, &c.

DIFFICULTAS III.

De iudicio circa motiva credibilitatis.

SUB hoc titulo quæratur. An iudicium circa motiva credibilitatis, sit naturale an supernaturale. Esse naturale docet Suarez; sed requirit insuper illuminationem in entitate supernaturalem Kon. d. 13. dub. 3. ponit in hoc iudicio supernaturalitatem non nisi quoad modum. Naturale id esse iudicium vult Amicus. d. 3. Sect. 5. num. 113. Affirmat esse supernaturale Lugo. d. 11. Sect. 1. cum Hurt. Rip. d. 14. num. 39. Procedit autem hæc difficultas in suppositione quod illud iudicium non eliciatur à fide Divina: si enim ab illa eliceretur, hoc ipso esset supernaturale; quia concursus potentie supernaturalis, connaturaliter non potest producere, nisi effectum supernaturalem.

DICENDUM est. *Iudicium de motivis credibilitatis esse in entitate naturale.*

PROBARI solet Primò. Iudicium illud est ex motivis in entitate naturalibus. Ergo est & ipsum naturale.

RESPONDERI potest. Negando Consequentiam: quia supernaturalitas non desumitur ex motivo.

CONFIRMATUR. Illud iudicium etiam in hæreticis reperitur. Ergo apparet illud esse naturale.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare, quia probaret etiam assensum ob veritatem primam, esse naturalem, quia hic habetur etiam in hæreticis saltem restrictè.

PROBAT Secundò Kon. Si illud iudicium esset supernaturale, elevaremur illo ad statum supernaturalem & vitam, atque ita fides non esset fundamentum & initium vitæ supernaturalis, quod est contra August. epist. 105. & alios PP.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare: quia probaret quod voluntas credendi antecedens actum fidei non sit supernaturalis, cum tamen id doceat Kon.

PROBATUR Secundò. Patres intelligendos, non de sola præcisè fide; sed de tota illius æconomia, adeoque de illa completè sumpta.

CONFIRMARI potest ex Suar. Si illud iudicium esset supernaturale, vel esset liberum vel necessarium? si est liberum. Ergò processit ex imperio voluntatis, hoc imperium vel præcessit iudicium liberum vel necessarium. Si liberum. Ergo antecessit ante illud aliud iudicium, & sic in infinitum; si necessarium. Ergo & illud iudicium, de quo disputat argumentum, est necessarium, necessarium autem esse non potest, quia necessitatem causat sola evidentia, quæ est naturalibus, desumitur enim ex motivis naturalibus.

RESPONDETUR. Quamvis concedatur illud iudicium esse necessarium, non sequetur illud esse naturale, ex eo, quod innitatur motivis naturalibus: quia supernaturalitas non stat motivo.

PROBATUR Tertio Conclusio Argumento negativo. Sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec dignificanda, nec in altiori ordine reponenda; Nulla autem est necessitas attollendi iudicium ad ordinem supernaturalem, ut ostendet solutio Argumentorum.

CONFIRMATUR. Quia si ponatur Illuminatio Spiritus S. præter illud iudicium de motivis, non erit ulla necessitas ponendi supernaturalis illius iudicii. Quod autem debeat poni illa illuminatio expresse docet Arauscanum can. 5. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & Inspiratio Spiritus S.* Confirmaturque Ratione, quia impossibilis est transitus à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, adeoque à ratione non convictivi ad rationem convictivi; sed positus quibuscunque motivis credibilitatis, eorundemque apprehensione potest unus convinci, alter non convinci: quæ enim in hoc implicantiæ. Ad quem transitum